HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

פרה רבוצה בו ושטפה נהר דר' אלעזר לטעמיה ורבנן לטעמייהו: **מתני'** [א]הגוזל את חבירו [ב]או שהלוה הימנו [ג]או שהפקיד לו בישוב לא יחזיר לו במדבר על מנת לצאת במדבר יחזיר לו במדבר: **גמ'** ורמינהו מלוה משתלמת בכל מקום אבידה ופקדון אין משתלמין אלא במקומן אמר אביי ה"ק [ד]מלוה ניתנה ליתבע בכל מקום [ה]אבידה ופקדון לא ניתנו ליתבע אלא במקומן: על מנת לצאת במדבר: פשיטא [ו]לא צריכא דא"ל ליהוי האי פקדון גבך דאנא למדבר נפיקנא וא"ל איהו אנא למדבר נמי בעינא למיפק אי בעינא לאהדרינהו לך התם מהדרנא לך: **מתני'** [ז]האומר לחבירו גזלתיך הלויתני הפקדת אצלי ואיני יודע אם החזרתי לך אם לא החזרתי לך חייב לשלם [ח]אבל אם אמר לו איני יודע אם גזלתיך אם הלויתני אם הפקדת אצלי פטור מלשלם: **גמ'** (א)איתמר מנה לי בידך והלה אומר איני יודע רב הונא ורב יהודה אמרי חייב ור"נ ור' יוחנן אמרי [ט]פטור רב הונא ורב יהודה אמרי חייב ברי ושמא ברי עדיף ר"נ ור' יוחנן אמרי פטור (ב)אוקי ממונא בחזקת מריה תנן אבל אם אמר לו איני יודע אם הלויתני פטור ה"ד אילימא דלא קא תבע ליה רישא נמי דלא קא תבע ליה אמאי חייב אלא דקתבע ליה וקתני סיפא פטור מלשלם לא לעולם דלא קא תבע ליה ורישא בבא לצאת ידי שמים איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן [י]האומר לחבירו מנה לי בידך והלה אומר איני יודע חייב בבא לצאת ידי שמים: **מתני'** [כ]הגונב טלה מן העדר והחזירו ומת או נגנב חייב באחריותו לא ידעו בעלים לא בגניבתו ולא בחזירתו ומנו את הצאן ושלימה היא פטור: **גמ'** אמר רב לדעת צריך דעת שלא לדעת מנין פוטר וכי קתני ומנו את הצאן והיא שלימה אסיפא ושמואל אמר בין לדעת בין שלא לדעת מנין פוטר וכי קתני ומנו והיא שלימה פטור אכולה ורבי יוחנן אומר לדעת מנין פוטר שלא לדעת אפי' מנין נמי לא צריך וכי קתני ומנו את הצאן והיא שלימה ארישא רב חסדא אמר [ל]לדעת מנין פוטר שלא לדעת צריך דעת וכי קתני ומנו את הצאן והיא שלימה ארישא אמר (ג)רבא

מ"ט

פרה רבוצה כו'. וגזלן לא משכה והוי כקרקעות ולר"א דאמר שדה נגזלת קונה פרה עמה וחייב לשלם דמטלטלין נקנין אגב קרקע ולרבנן לא קנה שדה ולא פרה שבה: **מתני' לא יחזיר לו במדבר.** אם אין זה תובעו אין זה יכול לכופו לקבל חובו או פקדונו במדבר דלאו מקום שימור הוא: **על מנת לצאת למדבר.** קס"ד שאמר לו לוה זה על מנת שנצא למדבר ושם אפרע לך להכי פריך פשיטא והא מתנה בהדיא לקבלו במדבר: **גמ' ניתנה ליתבע.** אם ירצה מלוה דידו על העליונה: ד) **אי בעית לאהדוריה ניהלך התם מהדרנא לך.** ואשמועינן תנא דאע"ג דלא תנאי גמור הוא דהא אי בעית קאמר אפ"ה כיון דידע דאיהו נמי למדבר נפיק על כרחו יקבלם: **רב הונא ורב יהודה אמרי חייב.** לשלם: **פטור.** ומיהו ישבע כדאמר שאין יודע שחייב לו כלום דלא עדיף שמא מברי דהא א"נ הוה טוען ליה אין לך בידי כלום הוי משביעין ליה שבועת היסת: **דקא תבע ליה.** וא"ל גזלתני דהוי טענת ברי: **לצאת ידי שמים.** וכיון דקא מודי דודאי גזליה לא נפיק ידי שמים עד דעביד השבה אבל סיפא הואיל ולא גזלן ידע ולא נגזל ידע ליכא שום טענת ברי לא צריך למיפק ידי שמים: **איתמר נמי.** דהיכא דבא לצאת ידי שמים אפילו מאן דפטר ליה מדיני אדם מודה דחייב היכא דאיכא קצת טענת ברי הלכך רב הונא דאוקמה רישא בדלא תבע הואיל ואיכא קצת ברי דהא גזלן ידע דגזליה מעיקרא חייב בבא לצאת ידי שמים: **מתני' חייב באחריותו.** דמכי גנבה קם ליה ברשותיה והשבה דעבד לאו השבה היא עד שמודע להו לבעלים: **ומנו את הצאן.** אחר שהחזירו והיא שלימה הרי יש כאן דעת בעלים: **גמ' לדעת צריך דעת.** אם הכירו הבעלים שנגנב מהן טלה צריך שיודיעם כשיחזירנה ואי לא הודע להו אע"ג דמנו את הצאן והיא שלימה עדיין חייב באחריותה דכיון דידע הויא ליה גזילה גמורה ובעינן השבה מעליותא: **שלא לדעת.** לא הכירו בעלים קודם חזרה שתהא לאנס חסירה כלום ולאחר חזרה מנו את הצאן והיא שלימה פוטר מנין: **אסיפא.** לא ידעו הבעלים בגניבתו ובחזרתו ומנו את הצאן והיא שלימה פטור אבל ידעו לא מהני מנין: **ושמואל אמר בין לדעת בין שלא לדעת מנין פוטר וכי קתני מנו את הצאן אכולה.** בין ידעו בין שלא ידעו והכי משמע מתני' הגונב טלה ורישא בשהכירו בה הבעלים וידעו שנגנבה מהן קאי מדקתני סיפא לא ידעו מכלל דרישא בידעו והחזירה ומת חייב באחריותו וכן לא ידעו בגניבתו ובחזירתו נמי חייב אבל מנו את הצאן והיא שלימה פטור בין רישא דידעו בין סיפא דלא ידעו: **ור' יוחנן אומר לדעת מנין פוטר שלא לדעת אפילו מנין לא צריך ומנו את הצאן ארישא.** והכי קתני הגונב טלה דהיינו ידעו אחרי כן והחזירו חייב באחריותן היכא דלא מנו אבל לא ידעו הבעלים בגניבתו ובחזרתו אפי' אין מנין או שמנו אפילו הואי ידיעה פטור: **ורב חסדא אמר לדעת מנין פוטר שלא לדעת צריך להודיעו.** אם לא הודיעו אע"ג דמנו חייב ומנו את הצאן ארישא והכי משמע מתני' חייב באחריות בין מנו בין לא מנו אימתי בזמן שלא ידעו בעלים בחזרתו ובגניבתו ואם מנו הנך דרישא את הצאן לאחר חזרה פטור:

מ"ט

והלה אומר איני יודע. פי' אם הפקיד אצלי אבל איני יודע אם החזרתי לך חייב לכ"ע כמו רישא דמתני' ולסיפא דמתני' הוא דמדמה לה בסמוך:

רב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור. וקי"ל כרב נחמן בדיני ופירש בקונטרס דמשביעין אותו שבועת היסת שאין יודע דלא עדיף מאילו היה כופר לגמרי ונראה דסובר בקונטרס כלישנא קמא דרב נחמן דפרק שבועת הדיינין (שבועות מ: ושם מא. ד"ה מאן) דארישא דקתני התם מנה לי בידך אין לך בידי כלום פטור קאמר רב נחמן ומשביעין אותו שבועת היסת אבל איכא דמתני לה אסיפא אמנה לי בידך וא"ל הן למחר א"ל תנהו לי נתתיו לך פטור דדוקא בסיפא דאיכא דררא דממונא קאמר ר"נ דמשביעין אותו שבועת היסת אבל ארישא לא וכן נראה הלכה כלשון הראשון דלישנא קמא סתמא דגמרא קאמר אבל לישנא בתרא רב חביבא הוא דמתני לה ובפ"ק דב"מ (דף ה. ושם ד"ה אין) גבי ההוא רעיא מייתי נמי לישנא קמא דר"נ אבל ר"ת אומר דמספק אין לחייבו שבועה היכא דליכא דררא דממונא כיון שיש ב' לשונות ובפ"ק דב"מ (שם) לאו דוקא נקט לישנא קמא דהא התם איכא דררא דממונא דאתו סהדי דאכיל תרי מינייהו ושמע ר"י שר"ת היה מניח לדיינין לחייב היכא דליכא דררא דממונא רק שהוא לא היה רוצה לדון כן היכא דמודה שחייב לו אלא שטוען לו פרעתי ראה ר"י (א) ר"ת לחייב שבועה אע"ג דליכא עדים בההיא הודאה והיה יכול לכפור בשעה שטוען שפרעתי ואמר דחשיב שפיר דררא דממונא כמו ההיא דנתתיו לך אע"ג דבהך הודאה יש עדים ולפי פשט הלכה משמע דלמאן דמתני אסיפא חשיב לה דררא דממונא משום דאיכא עדים בהודאה שא"ל אתמול הן ואין יכול עתה לכפור ורב האי גאון פי' כמו כן דלא משביעין ליה היכא דליכא דררא דממונא ומיהו משמתינן ליה על תנאי שיהא בשמתא אם הוא חייב ואינו מודה לו:

שלא לדעת מנין נמי לא צריך. והא דאמר ר' אלעזר לעיל בהכונס (ד' נז.) הכל צריכין דעת בעלים חוץ מהשבת אבידה אין נ"ל דפליג אהא אלא יש לפרש הכל צריכין דעת בעלים היכא דהוי לדעת חוץ מהשבת אבידה שאין צריך אפי' הוי לדעת שידוע שאבדה לו אותה אבידה:

מאי

מסורת הש"ס

א) כתובות יב: ב"מ לז: קטז: ע"ש ב"ב קלה.,
ב) [קידושין מה: וש"נ],
ג) [ברי"ף איתא רבה],
ד) כן העתיק הב"י בגמרא וברש"י וכ"כ הש"ך בשם רש"ל,

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה רב נחמן וכו' ראה ר"י את ר"ת שחייב:

◆

מוסף רש"י

ור"נ ור' יוחנן אמרי פטור. מלשלם, ומכל מקום משביעין ליה שבועת היסת שכן הוא כדבריו שאינו יודע שהוא חייב לו (כתובות יב:).

◆

רבינו חננאל

מתני'. הגוזל את חבירו, או שלוה הימנו, או שהפקיד לו בישוב, לא יחזיר לו במדבר וכול'. ורמינהו מלוה משתלמת בכל מקום, אבדה ופקדון אין משתלמין אלא במקומן. תירצה אביי מלוה ניתנה ליתבע בכל מקום, אבדה ופקדון לא ניתנו ליתבע אלא... מתני'. הגוזל את חברו או שלוה הימנו או שהפקיד לו בישוב לא יחזיר לו במדבר. ורמינהי, מלוה משתלמת בכל מקום אבדה ופקדון אין משתלמין אלא במקומן. ותרצה אביי תני מלוה ניתנה ליתבע בכל מקום, אבדה ופקדון לא ניתנו ליתבע אלא במקומן. על מנת לצאת במדבר יחזיר לו במדבר, אוקימנה כגון דאמ' ליה נהוי האי פקדון גבך ואמ' ליה האיך אנא למדברא בעינא למיזל, אמ' ליה אנא נמי התם קא אזילנא דאמ' הכי קאמ' ליה אי מהדרת לי במדבר מקבילנא מינך. מתני'. האומר לחבירו גזלתיך, הלויתני הפקדת אצלי וכול'. אוקימנה כגון דלא תבע ליה אידך. והאי דקתאני חייב, בבא לצאת ידי שמים. איתמר מנה לי בידך והלה אומ' איני יודע רב נחמן ור' יוחנן אמרי פטור ובבא לצאת ידי שמים חייב. איתמר נמי אמר ר' חייה בר אבא אמר ר' יוחנן מנה לי בידך והלה אומ' איני יודע חייב בבא לצאת ידי שמים.

עין משפט נר מצוה

קטו א מיי' פ"א מהל' גזילה ואבידה הל' ז סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שסו סעי' ד [רב אלפס כאן ובב"מ פ"ג דף פז. ושם כל הסוגיא]:
קטז ב מיי' פי"ג מהל' מלוה ולוה הל' ח סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' עד ס"א:
קיז ג מיי' פ"ז מהל' שאלה ופקדון הל' יא סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רצג סעיף ב:
קיח ד מיי' פי"ג מהל' מלוה ולוה הל' ח סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' עד סעיף א:
קיט ה מיי' פ"ז מהל' שאלה ופקדון הל' יא סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רצג סעיף א:
קכ ו (מיי' שם) טוש"ע ח"מ סי' עד סעיף א בהגה"ה וסי' רצג סעיף ב:
קכא ז ח מיי' פ"א מה' טוען ונטען הל' ט סמג עשין צה טוש"ע ח"מ סי' עה סעי' י וסי' שסה סעיף ב בהגה"ה:
קכב ט י מיי' שם הל' ח סמג שם טוש"ע ח"מ סי' עה סעי' ט:
קכג כ ל מיי' פ"ד מהל' גניבה הל' יב סמג עשין עא טוש"ע ח"מ סי' שנה סעיף ב: